

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060101

DOM
2015-10-30
Stockholm

Mål nr
M 9906-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-10-13 i mål nr M 1416-13, se bilaga A

KLAGANDE

Kammarkollegiet,

MOTPART

NCC Roads Aktiebolag
Ombud: Advokaten M F

SAKEN

Anläggande och drift av tidsbegränsad utskeppningshamn och tillfällig bro vid Norvik i Nynäshamns kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår Kammarkollegiets överklagande.
  2. Mark- och miljööverdomstolen avslår Kammarkollegiets yrkande om ersättning för rättegångskostnader.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kammarkollegiet har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska

- ändra den överklagade domen på så sätt att tillståndet förenas med villkor om att det oljeförorenade området i vattnet ska ha sanerats innan tillståndet får tas i anspråk,
- tillerkänna Kammarkollegiet ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

NCC Roads Aktiebolag (bolaget) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom. Bolaget har bestritt att betala rättegångskostnader.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kammarkollegiet

Havs- och vattenmyndighetens inställning i Mark- och miljööverdomstolens mål M 6642-14 om prövotidsfrågor avseende efterbehandling av förorenings-skador vid oljeraffinaderi i Nynäshamn ger stöd för att området med oljeföroreningar måste saneras innan den tillfälliga hamnen får komma till stånd. Mark- och miljödomstolens dom den 10 oktober 2014 i mål nr M 2414-12 om tillstånd till Norviks hamn har överklagats av samma skäl. Till följd av nämnda överklagande behöver även mark- och miljödomstolens dom gällande den tillfälliga hamnen överklagas då det gäller ianspråktagande av i huvudsak samma vattenområde.

Kammarkollegiet har åberopat ett kompletterande utlåtande från den sakkunnige vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län daterat den 23 juni 2015.

Bolaget har anfört att Kammarkollegiet inte har angett någon närmare grund för sin talan, men att utredningen i målet har visat att det inte föreligger någon risk för spridning av oljeförorenade sediment vid anläggande eller drift av bolagets tillfälliga hamn.

REMISSYTTRANDEN i MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN**Havs- och vattenmyndigheten**

De aktiviteter som planeras i området innebär en ökad risk för att de förorenade sedimenten kan komma att påverka omgivningen genom ökade fartygsrörelser, ankring, nödankring etc. De planerade aktiviteterna innebär också att möjligheterna till framtida efterbehandling av området kan komma att kraftigt försvåras eftersom sedimenten är belägna mitt i farleden till de planerade hamnverksamheterna på Norvikudden. Det är viktigt att frågorna beaktas vid prövningen av bolagets ansökan.

Länsstyrelsen i Stockholms län

Det är viktigt att det oljeförorenade området utanför Nynas AB:s raffinaderi efterbehandlas. Ansvaret för detta åligger Nynas AB. Det är emellertid viktigt att efterbehandlingsåtgärderna genomförs på ett sätt som inte försvårar anläggandet och driften av den planerade hamnen och att anläggandet och driften av hamnen inte äventyrar efterbehandlingsåtgärderna. Det förutsätts att verksamhetsutövarna så långt möjligt samordnar genomförandet av respektive åtgärder.

Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund

Det är Nynas AB som är ansvarigt för att efterbehandla de oljeförorenade sedimenten i området. Platsen för den tillfälliga hamnen är avgränsad och ligger inte inom det förorenade området. Därmed finns inget behov av sanering av oljeförorenade sediment.

Nynäshamns kommun

Fartygstrafiken till och från den tidsbegränsade utskeppningshamnen använder sig av samma inseglingsled som trafiken till och från den planerade hamnen i Norvik. Resultatet av de undersökningar som redovisats bör därför i allt väsentligt gälla även trafiken till och från den tidsbegränsade utskeppningshamnen. Den redovisade

utredningen angående risken för ökad spridning av oljeförorenade sediment på grund av ökad fartygstrafik från Norviks hamn visar att det inte föreligger någon risk för spridning så länge fartygen inte framförs med hastigheter överstigande 4-6 knop. Om domstolen vid prövningen av Nynas AB:s verksamhet beslutar om åtgärder ligger ansvaret på Nynas AB att genomföra dessa.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har denna dag meddelat domar i mål M 6642-14 avseende prövotidsfrågor om efterbehandling av förorenade sediment vid Nynas AB:s oljeraffinaderi i Nynäshamn samt i mål M 9616-14 avseende tillstånd till Stockholms Hamn AB:s planerade hamn i Norvik.

Tillståndsfrågan

Mark- och miljööverdomstolen uppfattar Kammarkollegiets yrkande så att det förorenade område som avses är detsamma som i Mark- och miljööverdomstolens mål M 6642-14.

Av ansökningshandlingarna avseende utskeppningshamnen framgår bl.a. följande. Syftet med den ansökta verksamheten är att iordningsställa logistikytor till den planerade hamnen i Norvik. I samband därmed kommer det under utbyggnadstiden att behöva transporteras bort bergmaterial. Mängden krossat bergmaterial som beräknas transporteras från verksamhetsområdet blir 1,2 – 1,7 miljoner ton per år och totalt cirka 25 miljoner ton över 20 år. Den största delen av det producerade bergmaterialet kommer att transporteras från verksamhetsområdet med fartyg. Fartyg eller pråmar på mellan 1 500 och 10 000 tons lastkapacitet och med en genomsnittlig storlek av 6 000 ton kommer i huvudsak att användas vid uttransporten. Maxstorleken på fartyg vid enstaka utlastningar kan uppgå till 20 000 ton. Hamnen kommer att trafikeras med i genomsnitt 1-2 fartyg per dag eller 4-5 per vecka och upp till 300 per år. Då ytorna anläggs successivt kommer utskeppningshamnen att användas under 20 år, varefter området återställs.

I den utredning avseende avstämningen mot miljö kvalitetsnormerna för vatten som bolaget låtit utföra görs följande bedömning. Bottnen vid kajen nordost om Furholmen består till stor del av brant lutande klippgrund som ligger exponerad mot vågor och strömmar, varvid möjligheterna för lösa sediment och föroreningar att ansamlas är små. De sediment som kan komma att röras upp av propellerrörelser eller vågsvall orsakade av fartyg som anlöper hamnen bedöms inte innehålla föroreningar som kan spridas i vattenfasen. Bottensedimenten längre söderut som konstaterats innehålla petroleumföroreningar och som kan komma att passeras av fartyg till och från utskeppningshamnen ligger på sådant djup att de inte kan antas påverkas av fartygsrörelserna. Den utredning, som har redovisats i samband med ansökan om tillstånd till den planerade hamnen i Norvik visar att fartygstrafiken inte riskerar att påverka och sprida föroreningar från området med petroleumförorenade sediment. Även de sakkunniga i det målet från länsstyrelsen i Västra Götalands län, ser denna risk som mycket låg. De nu aktuella fartygen/pråmarna har ett väsentligt mindre djupgående än de fartyg som ska trafikera den planerade hamnen i Norvik. Den sökta verksamheten kommer inte att försvåra en eventuell sanering av de petroleumförorenade sedimenten.

Det har i Mark- och miljööverdomstolen anförts att det vid tillståndsprövningen av den tidsbegränsade utskeppningshamnen ska beaktas att de aktiviteter som planeras i området innebär en ökad risk för att de förorenade sedimenten utmed del av farleden kan komma att påverka omgivningen genom ökade fartygsrörelser, ankring och nödankring.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Mark- och miljööverdomstolen har i målet om den planerade hamnen i Norvik bedömt att risken för att fartygstrafiken till och från den planerade hamnen medverkar till en spridning av föroreningarna på grund av propellerströmmar och nödankring är obetydlig. Bedömningen i det målet grundas på det sammantagna underlag som tillhandahållits av Stockholms Hamn AB, Havs- och vattenmyndigheten samt de sakkunniga från länsstyrelsen i Västra Götalands län. Med hänsyn till att verksamheten vid utskeppningshamnen är tillfällig, samt främst att fartygen till och från hamnen är

mindre än de som beräknas trafikera hamnen på Norvikudden, bedömer Mark- och miljööverdomstolen att verksamheten vid utskeppningshamnen inte kommer att bidra till en ökad påverkan på grund av propellerströmmar.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det sakkunnigutlåtande daterat den 25 juli 2013 i målet avseende den planerade hamnen i Norvik, som förtydligas genom det i nu aktuellt mål av Kammarkollegiet återopade yttrandet av länsstyrelsen i Västra Götalands län, avser en bedömning av risken för att miljö kvalitetsnormerna inte följs på grund av negativ påverkan från trafik med fartyg till och från den hamnen. Enligt yttrandet bedöms dock även fartygstrafiken till och från den sökta utskeppningshamnen riskera att bidra till att förorenade sediment sprids genom nödankring. När det gäller risken för spridning av de förorenade sedimenten genom ankring och nödankring kan konstateras att länsstyrelsen infört ankringsförbud i området med förorenade bottensediment. Beträffande risken för negativ påverkan till följd av nödankring är det rimligt att utgångspunkten vid prövningen av den tillfälliga utskeppningshamnen är den, att risken eventuellt kan öka något på grund av kumulativa effekter. Mark- och miljööverdomstolen bedömer emellertid att fartygstrafiken till och från utskeppningshamnen inte ökar risken för nödankring utmed förorenad del av farleden i sådan grad att det för tillstånd krävs ett sådant villkor som Kammarkollegiet yrkat. Kammarkollegiets överklagande ska därför avslås.

Rättegångskostnader

Kammarkollegiet har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 6 400 kr motsvarande åtta timmars arbete à 800 kr.

Bolaget har vitsordat timkostnadsbeloppet men inte antalet timmar.

Kammarkollegiet har överklagat mark- och miljödomstolens dom. Enligt 25 kap. 2 § andra stycket miljöbalken ska sökanden i överklagade mål avseende vattenverksamhet betala de rättegångskostnader som har uppkommit för sökandens motpart genom sökandens överklagande. I övrigt ska rättegångsbalkens bestämmelser tillämpas.

Med hänsyn till utgången i målet och med tillämpning av 18 kap. 1 § rättegångsbalken, att den part som tappar målet normalt ska ersätta motpartens rättegångskostnad, ska Kammarkollegiets yrkande om ersättning för rättegångskostnader avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2015-11-27

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Roger Wikström, tekniska råden Anna-Lena Rosengardten och Mikael Schultz, hovrättsassessorn Anita Seveborg, referent, samt tf. hovrättsassessorn Rickard Forsgren.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-10-13
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 1416-13

SÖKANDE

NCC Roads AB

Ombud: Advokaten M F

SAKEN

Anläggande och drift av tidsbegränsad utskeppningshamn och tillfällig bro vid Norvik i Nynäshamns kommun

AnläggningsID: 36892
Avrinningsområde: 003
Koordinater (Sweref): N:6535960 / E:671267

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar NCC Roads AB tillstånd enligt miljöbalken att till den 31 december 2033:

- inom fastigheten X utföra utfyllnadsarbeten och pålning för att anlägga en tidsbegränsad hamnanläggning med ca 60 meter lång kaj,
- inom fastigheterna Y och X utföra utfyllnad för att anlägga en tillfällig bro med brostöd,
- inom fastigheten X driva hamnverksamhet som medger 300 anlöp om året av fartyg/pråmar i kommersiell drift med en maximal bruttodräktighet om 20 000.

Dok.Id 371694

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

Villkor och kontroll

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska verksamheten – inbegripet åtgärder för att minska störningar för omgivningen – bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett och åtagit sig i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet.

2. Buller från den tillståndsgivna verksamheten ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inte överskrider

50 dB (A) vardagar dagtid (kl. 7–18)

45 dB (A) kvällstid (kl. 18–22), samt lördag, söndag och helgdag dagtid (kl. 7–18)

40 dB(A) nattetid (kl. 22–07)

Den momentana ljudnivån nattetid får högst uppgå till 55 dB(A). Samtliga värden är frifältsvärden.

Villkoret är uppfyllt om de angivna begränsningsvärdena hålls vid kontroll som görs antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar. Kontroll ska ske när det sker förändringar av verksamheten som är av betydelse från bullersynpunkt, dock minst vart tredje år. Ekvivalentvärden ska baseras på den tidsperiod som anges i villkoret. Om en sådan kontroll visar att begränsningsvärdena inte hålls, är villkoret ändå uppfyllt om bolaget vidtar åtgärder så att begränsningsvärdena hålls vid en förnyad kontroll senast inom tre månader från den tidigare kontrollen.

3. Bolaget ska vidta skäliga åtgärder för att hindra diffus damning.

4. Grumlande anläggningsarbeten i vattenområde får inte utföras under perioden 1 april–15 september.

5. Ett år innan anläggningarna rivs och området återställs ska bolaget inlämna ett förslag till återställande till tillsynsmyndigheten.

6. Bolaget ska inlämna ett förslag till egenkontrollprogram till tillsynsmyndigheten tre (3) månader innan arbetena påbörjas.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa närmare villkor för skäligen skyddsåtgärder enligt villkor 3 och 5.

Arbets tid

De arbeten för vattenverksamhet som medgetts i denna dom ska vara utförda senast tio (10) år från det att domen vinner laga kraft.

Oförutsedd skada

Om den vattenverksamhet som avses med tillståndet medför skador som mark- och miljödomstolen inte har förutsett får den skadelidande framställa anspråk på ersättning. Sådant anspråk ska för att tas upp till prövning framställas till mark- och miljödomstolen inom fem (5) år från arbetstidens utgång.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Rättegångskostnad

NCC Roads AB ska utge ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Stockholms län med 35 200 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från denna dag tills betalning sker.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen fastställer prövningsavgiften till sjuttiotusen (70 000) kr.

YRKANDEN M.M.

NCC Roads AB har i ansökan hos mark- och miljödomstolen yrkat och anfört följande, se bilaga 1.

Bolaget har sedermera justerat yrkandena i tillståndsdelen till att avse det som anges under rubriken Tillstånd i domslutet. Bolaget har även justerat den föreslagna tiden för ingivande av förslag till egenkontrollprogram (villkor 5 i ansökan) till tre månader istället för tre veckor. Bolaget har vidare frånfallit yrkandet om verkställighetsförordnande.

På uppmaning av Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) har bolaget lagt till ett villkor om tid för grumlande arbeten, enligt följande.

Grumlande anläggningsarbeten i vattenområde får inte utföras under perioden 1 maj–15 september.

INKOMNA YTTRANDEN M.M.

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och **Naturvårdsverket** har anfört att de inte har någon erinran mot bolagets ansökan.

Sjöfartsverket har anfört i huvudsak följande. Det är Sjöfartsverkets bedömning att de risker som identifierats i bland annat den nautiska riskanalysen kommer att kunna omhändertas inom ramen för den etablerade samverkan som finns mellan Sjöfartsverket och Trafikverket. Sjöfartsverket har dock en enskild synpunkt som verket vill förtydliga. Bland de åtgärder som enligt ansökan ska vara uppfyllda för transporterna anges att ”behörig lots ska finnas ombord på lotspliktiga fartyg”. Sjöfartsverket har tydligt redogjort i projektet att transportörerna inte kan räkna med att det ska finnas lots tillgänglig under hela projektperioden. För regelbunden trafik i en farled eller farledsavsnitt finns det, enligt Transportstyrelsens föreskrifter,

emellertid möjlighet för ett fartygs befälhavare att ansöka om lotsdispens. För att få dispens måste befälhavaren genomgå ett antal prov med godkänt resultat.

Skrivningen borde således vara ”behörig lots eller lotsdispensinnehavare ska finnas ombord på lotspliktiga fartyg”. Utöver detta har Sjöfartsverket inga ytterligare synpunkter att framföra.

Nynäshamns kommun har anfört i huvudsak följande. Nynäshamns kommun bedömer att de skyddsåtgärder som anges i ansökan och i miljökonsekvensbeskrivningen är tillräckliga för att förhindra att oönskade effekter uppkommer. Materialförsörjningen i Nynäshamns kommun har historiskt grundats på täkt av naturgrus som är en ändlig resurs som så gott som alltid står i konflikt med uttag av grundvatten. I dagsläget finns endast en mindre bergtäkt i kommunen. I samband med samråden har kommunen framfört att de aktuella volymerna kan stå för det framtida behovet av material i hundratals år. Eftersom platser för långtidslagring saknas är utskeppning det enda alternativet. Nynäshamns kommun bedömer att den långa brytningstiden (15-20 år) innebär att materialet under tiden kan ingå i och bidra till kommunens materialförsörjning. För att tillförsäkra att så kan ske bör bolaget tillse att materialet i så stor utsträckning som möjligt kan användas lokalt inom kommunen.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande. Länsstyrelsen anser att grumlande arbeten inte ska få utföras fr.o.m. den 1 april då gäddornas faktiska lek påbörjas redan i perioden mars-april. Vidare är verksamhetens närhet till Nynas AB:s förorenade områden fortfarande bekymmersamt och det bör i den fortsatta handläggningen säkerställas att hamnen eller bron inte utgör något hinder för eventuella saneringsarbeten som kan komma ifråga och att hamnens drift i övrigt inte medverkar till att förorenade sediment riskerar att omsättas igen.

Bolaget har genmält bl.a. följande. Bolaget har noterat Sjöfartsverkets synpunkter om lotsar och kommer att beakta detta i sin verksamhet. Utredningen visar att hamnen eller bron inte utgör hinder för saneringsarbeten. Verksamheten kan inte

heller leda till att förorenade sediment omsätts igen. Bolaget överlämnar till mark- och miljödomstolen att avgöra om arbetena ska tidigareläggas till den 1 april.

Sjöfartsverket har med anledning av bolagets yttrande framfört följande. För att projektet ska bli framgångsrikt ur ett sjöfartsperspektiv är det av största vikt att bolaget etablerar ett samarbete med Sjöfartsverket och Transportstyrelsen för att fastställa vilka åtgärder som är lämpliga att genomföra för att säkerställa en säker och effektiv sjötransport. Exempel på frågor som ska samrådats, och i vissa fall beslutas av, Sjöfartsverket och Transportstyrelsen är eventuell kompletterande sjömätning och klarramning innan drifttagande, utformning och dimensionering av kajer och förtöjningsanordningar samt utmärkning av farleden. Samråden ska ske med Sjöfartsverkets lotsområde Södertälje och Transportstyrelsens Infrastruktur-enhet. Efter eventuell sjömätning och färdigställande av anläggningen ska detta rapporteras till Sjöfartsverket för information till sjöfarten och uppdatering av aktuella sjökort.

HUVUDFÖRHANDLING

Mark- och miljödomstolen har den 13 juni 2014 hållit huvudförhandling i målet.

Bolaget har vid huvudförhandlingen anfört bl.a. följande.

Det kommer inte att ske någon lagring av material på Furholmen, utan materialet kommer att gå i en obruten linje från fastlandet till fartygen. Det finns ingen plats för lagring ute på Furholmen. Att fylla ett fartyg med material tar upp till åtta timmar. Bandet från fastlandet till Furholmen kommer att täckas med ett tekniskt tak.

Det är oklart var den olja som påträffats på Furholmen kommer ifrån.

Hur avvecklingen ska ske i detalj är ännu inte klart eftersom det ligger så långt fram i tiden. En dialog kommer dock att föras med berörda myndigheter, och utgångs-

punkten är att området helt ska återställas. Bolaget har tillräcklig information om hur området ser ut för närvarande.

Arbetena måste kunna skötas även i april månad, på grund av två huvudsakliga skäl. Det första är att stormar och en kall vinter kan sätta stopp för arbetena under en lång tid, varför arbeten måste kunna utföras också i april. Det andra skälet är att det är en arbetsmiljöfråga att inte behöva arbeta mörka kvällar när det är kallt och blåsigt, utan då passar det bättre att utföra arbetena i april. Man kan också fråga sig om det inte är bättre för miljön att hinna klart med arbetena på ”en säsong”, i stället för att behöva återuppta arbetet efter sommaren igen.

Länsstyrelsen har anfört bl.a. att arbetena ska vara avslutade senast den 1 april med hänsyn till fågellivet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen finner att den miljökonsekvensbeskrivning som getts in i målet kan godkännas.

Bolaget har visat att bolaget har erforderlig rådighet beträffande den sökta verksamheten.

Det sökta tillståndet har tillstyrkts av de myndigheter som yttrat sig i målet. Inte heller mark- och miljödomstolen finner anledning att ifrågasätta tillståndet. Bolaget ska således lämnas det yrkade tillståndet.

Beträffande villkoren har länsstyrelsen anfört att de grumlande anläggningsarbetena bör vara avslutade senast den 1 april med hänsyn till djurlivet i området. Bolaget har motsatt sig detta. Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning. Det finns en överhängande risk för att de grumlande arbetena kommer att störa bl.a. den lekande fisken vid Furholmen. Framför allt gädda leker redan under tidig vår, och

redan av detta skäl finns det anledning att underlåta denna typ av arbeten under april månad. Villkoret bör således utformas så att grumlande anläggningsarbeten i vattenområde inte får utföras under perioden 1 april–15 september.

I övrigt ska de villkor gälla som bolaget åtagit sig i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet.

Bolagets förslag på arbetstid och tid för anmälan av oförutsedd skada godtas.

Länsstyrelsens ersättningsyrkande har medgivits av bolaget varför beloppet ska dömas ut.

Prövningsavgiften ska slutligt fastställas till tidigare beslutat, tillika betalt, belopp.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 425)

Överklagande senast den 3 november 2014.

Denny Heinefors

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Denny Heinefors, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand samt de särskilda ledamöterna Karin Forsell och Sture Hansson.